

Työturvallisuuden tilannekuva

Juontaja: Tämä on Tapaturmavakuutuskeskuksen podcast Tutka-asema. Minä olen **Miia Maria Lahti** ja ohjailen Tutkaa juontajana. Tässä jaksossa keskustelemme siitä, mitä on työturvallisuus, miten se on Suomessa muuttunut ja miltä tulevaisuus näyttää. Tämän jakson keskustelussa meillä on mukana Tapaturmavakuutuskeskuksesta, tutkimusyksikön johtaja **Mika Tynkkynen** ja Työterveyslaitokselta työturvallisuusyksikön johtaja **Tommi Alanko**. Tervetuloa molemmille!

Vieraat: Kiitos. Kiitos.

Juontaja: Otetaan alkuun esittelyt Tommi kerrotko vähän itsestäsi?

Tommi: Joo, kiitos. Olen tosiaan Tommi Alanko Työterveyslaitokselta. Oma taustani on tuolta fysiikan puolelta, eli olen opiskellut fysiikkaa ja väitellytkin siitä. Ja tuossa noin vajaa parikymmentä vuotta sitten siirryin teollisuuden puolelta Työterveyslaitokselle erikoistutkijaksi. Siellä oli säteilyiden tutkintaa ja katsottiin sitä, että miten työympäristössä altistutaan ja miten tehdään sitä riskinarviointia. Sieltä pikkuhiljaa siirryin sitten enemmän tuonne yleisen riskin arviointiin. Olin hetken aikaa Nolla tapaturmaa foorumin vetäjänä. Sitten olen viitisen vuotta ollut tässä tämän meidän työturvallisuusyksikön vetäjänä. Toimin myös noissa kansainvälisissä yhteistyökuvioissa, jossa on tällainen kansainvälinen koalitio työolojen parantamiseksi kuin Global occupational safety and health ja siinä on semmoinen työryhmä, Nolla-ajattelu eli Vision Zeron, jonka puheenjohtajana olen. Ehkä siinä oli lyhyesti itsestäni.

Juontaja: Entäs Mika?

Mika: Joo, olen Mika Tynkkynen. Tällä haavaa Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkimusjohtajan tehtäviä hoidan. Olen ollut talossa jo yli 20 vuotta. Alunperin työturvallisuusasiantuntijan roolissa ja työturvallisuuteen liittyvät asiat edelleenkin tuossa meidän tutkimustoiminnassa niin vahvasti fokuksessa.

Juontaja: Lähdetään liikkeelle ihan siitä, että puhutaan tästä käsitteestä. Mitä tarkoitetaan työturvallisuudella? Mitä se on ja mitä se ei ole, Mika?

Mika: Joo työturvallisuushan on tällainen käsite, jota tulkitaan hieman riippuen tilanteesta ja tulkitsijasta niin monella tavalla, että on monia määritelmiä ja kaikki varmasti niissä tarkoituksissaan ja konteksteissaan on ihan perusteltuja ja oikein, että tässä kohtaa itse haluaisin nähdä ja tähdentää, että kyse on laajasta käsitteestä paljon laajemmasta, miten sen tyypillisesti määritellään, että kun vähän turhan usein käsite ymmärretään suppeasti vain työpaikan kykynä torjua työtapaturmia ja ehkäistä ammattitauteja, niin pitäisi ymmärtää, että ne on kuitenkin niin kun osa, vain pieni osa, tällaisesta isoa ilmi ongelmaa eli niin kun puhutaan riskienhallinnan virheiden seurauksista nämä tietoon tulleet ja korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit. Että sen sijaan pohdittaessa työturvallisuutta tai määriteltäessä sen tilaan, niin olisi nähtävä koko työjärjestelmäprosessi laajana kokonaisuutena ja koetettava ymmärtää sen kaikki kaikkiin muuttujiin vaikuttavat tekijät ja niiden väliset syy-yhteydet eli käytännössä tarkoitan sitä, että olisi kyettävä kiinnittämään huomiota sekä niin kun heidän työprosessin välittömiin tekijöihin ja toimijoihin, kuten työolosuhteisiin ja tilanteisiin, työvälineisiin, koneisiin, laitteisiin, ihmisiin ja sitten niihin tuota noin niin keinoihin, jolla pyritään näiden tilaan vaikuttamaan ja hallitsemaan eli käytännössä johtamiseen ja töiden organisaatioon liittyviin toimintoihin. Eli kun työturvallisuuden kokonaiskuvasta puhutaan, niin se oikeastaan voidaan määrittää tarkastelemalla vaan näitä kaikkia tekijöitä kokonaisuutena ja niiden välisiä vuorovaikutussuhteita. Että toki työturvallisuudentilaa voidaan arvioida myös ja arvioidaankin seuraamalla näitä niin sanottuja ilmi ongelmia, kuten työtapaturmien ja ammattitautien lukumääriä,

niiden kehitystä. Mutta, mutta kyllä vähintään semmoisessakin tarkasteluissa niin olisi mukaan kuvaan otettava sitten vähintäänkin tämmöiset niin sanotut työperäiset sairaudet, työhön liittyvät sairaudet, jotka eivät välttämättä täytä sitten ammattitaudin käsitettä, että olisi niin kun se kuva jää pahasti vajaaksi, jos tämmöisiin asioihin ei kiinnitetä siinä tarkastelussa huomiota. Mutta että kaiken kaikkiaan haluaisin vielä täsmentää, että kyllä niin kun työturvallisuus on laaja käsite, paljon laajempi miten se yleensä on ollut tapana määritellä.

Tommi: Joo, kiitos Mika. Mä ehkä vielä laajentaisin tuosta. Mä olen samaa mieltä sun kanssa, mutta sitten katsotaan kokonaisuutta työpaikan. Puhut voin puhua työturvallisuudesta, työterveydestä, työhyvinvoinnista. Ne on semmoista yhtä isoa kokonaisuutta ja itse ajattelen sillä tavalla, että jos yksi niistä on huonolla tolalla, niin ei ne kaksi muutakaan välttämättä hirveän hyvin voi. Elikkä tätä kautta tulee se niinku iso kokonaisuus, silloin kun me tehdään toimia vaikka työturvallisuuteen työpaikalla, tällä laajallakin katteella, mitä sä just puhuit, niin samalla me vaikutetaan sinne työterveyteen, just esimerkiksi ammattitautien kautta ja ylipäätään muuten ja työhyvinvointiin. Elikkä nää kaikki kolme on tosi tärkeitä, että jos me katsotaan vain yhtä siiloa ikään kuin silloin, siinä voi tavallaan jotain jäädä huomaamatta. Me ei välttämättä sitä parasta mahdollista vaikutusta saada aikaan.

Juontaja: Siirrytään sitten puhumaan tulevaisuudesta. Tulevaisuuden ennustaminen tai tutkiminen on ihan oma lajinsa, mutta miltä tulevaisuus näyttää yleisellä tasolla nyt niinku työelämän perspektiivistä? Tommi.

Tommi: Joo, no, varmaan ollaan ainakin, jos miettii omaa elämää tähän saakka me ollaan semmoisessa pisteessä, että näin paljon tämmöisiä muutosvoimia ja megatrendejä ei ole työelämässä välttämättä ollut. Ehkä nyt, jos miettii, meillä on ilmastonmuutosta, ehkä oikeammin ilmastokriisi, joka tulee vaikuttamaan kaikilla työpaikoilla. Meillä on geopolitiittinen tilanne. Siellä on Venäjä, Kiina, energian kustannukset. Ne vaikuttaa ja on vaikuttanut jo suomalaisilla työpaikoilla, myös työturvallisuuteen, työturvallisuusasioihin. Meillä on globalisaatiosta paljon puhuttu. Nyt puhutaan myös deglobalisaatiosta ja tulee myös työvoiman saatavuus. Palaako sitä tavallaan työtä Suomeen? Minkälaista työtä? Sitten on vihreäsiirtymä, digitalisaatio. Ehkä se on yksi iso asia on polarisaatio, polarisoituminen työpaikoilla ihan kaikessa toiminnassa, mutta työturvallisuudessa myös, että tietyillä toimialoilla, työpaikoilla ja yksilöillä menee entistä paremmin ja toisella taas sitten heikommin, että pystytäänkö me siihen vaikuttamaan. Se on tämmöinen, tosi tärkeä, mielenkiintoinen, mielenkiintoinen tällä hetkellä. Ja sitten siellä varmaan tämmöinen mikä on nousee vaan tää vastuullisuus. Puhutaan tästä sustainabilitysta, että se on aika pitkälle liitetty tämmöisen ympäristöasioihin, mutta ihan yhtäläillä se on tärkeitä tää vastuullisuus työelämässä, että työturvallisuudesta kuinka sitä toimintaa tehdään työpaikalla paitsi niiden omien omien oman henkilöstön kanssa, mutta sitten, kun toimitaan yhteistyössä muiden yritysten kanssa, on toimitusketjuja, että onko se vastuullisuus myös siinä, että kuinka tavallaan tehdään yhteistyötä muitten työpaikkojen kanssa. Että se on tuota niin tämmöiset isot trendit on menossa ja sitten varmaan, jos miettii tämmöistä niin ku ylipäätään töiden organisointia tai toimintatapojen muutosta, niin nyt tää Covidin, koronan, jälkeen niin ollaan mielenkiintoisessa paikasta. Meillä oli tosi iso tämmöinen etätyösiirtymä tässä, mikä varmaan tämmöistä kehitystä niin 10 vuodella ainakin kiritti Suomessa. Mitä se muuten olisi ollut ja mitä se sitten tarkoittaa sen turvallisuuteen, että siellä on niinku varmaan paljon etuja sekä työnantajille että työntekijöille, mutta siellä voi myös niitä negatiivisia vaikutuksia. Työturvallisuuden kannalta siinä voidaan olla ehkä enemmän semmoisella harmaalla alueella, että kuka on vastuussa ja meidän lainsäädäntö ei välttämättä siihen aina ihan semmoista selkeätä vastausta tällä hetkellä tai miten sitä sovelletaan ja siihen liittyy myös tämmöisiä asioita kuten uusien työntekijöiden perehdyttäminen ylipäätään työhön, mutta myös sen

työturvallisuuteen ja kuinka hyvin työnantaja sitten tietää, että työntekijät voi, kun he ovat ehkä enemmän etätyössä ja heitä näkee harvemmin.

Juontaja: Tässä tuli aikamoinen kasa näitä megatrendejä ja muutosvoimia. Onko jotain ihan semmoista konkreettista esimerkkiä, että miten jostakin niistä tai yleisesti, että miten nää työpaikoilla näkyy?

Tommi: No, yks esimerkki varmaan voi olla tähän kun me tie energian kallistumista, niin meillä on jonkun verran ollut uutisointia siitä, että tietyissä töissä on siirrytty enemmän tekemään yötyötä, että pystytään tekemään. Sitten tavallaan pystytään tekemään työtä niillä kustannuksilla mitkä on olemassa. Ja siinä tulee tietenkin vaikutuksia vaikutuksesta tuota niin työntekijöille siihen uudenlaista rytmistä.

Mika: Kyllä joo, ja tuossa Tommi mainitsikin jo tuon uudet työn tekemisen muodot, että nyt on todella nopeasti tullut esimerkiksi tää alustatyökäsite ja alustojen kautta tehdään töitä ja niin, kun Tommikin, tuossa mainitsi, niin siellä ollaan tultu nopeasti semmoiseen tilanteeseen, että esimerkiksi tämmöinen niinku perinteinen työnantaja ja työntekijä käsitteiden määritelmät on aika hämääviä, että kuka on sitten viime kädessä se työnantaja, jolle esimerkiksi nykyisen niinku lainsäädännön mukaan kuuluu sitten se turvallisuuden ja terveyden varmistaminen, niin näissä tullaan hyvin nopeasti siihen tilanteeseen, että määritelmät eivät ole selkeitä ja sitten ei ole välttämättä niin kuin kenellekään ihan täysin selvää, että kenen pitäisi näitä asioita hoitaa.

Juontaja: Ja tosiaan tuo minkä mainitsit että tän covidin aikana tuli niin iso hyppäys et lainsäädäntö ei oikein ehdikään perässä. Näin varmaan on.

Tommi: Joo.

Juontaja: Tai tulee paljon jäljessä.

Tommi: Kyllä ja ehkä sama mitä Mika sanoi tuohon alustatyöhön, että siellä myös, että jos miettii meidän työturvallisuuslakiin, se laki itsessään on aika hyvä. Mun mielestä se nyt kattaa varsin hyvin tää niinku mitä työpaikoilla pitäisi tehdä ja kuinka siellä asia viedään eteenpäin, mutta sitten ehkä se isompi kysymys, että kuinka sitä sovelletaan ja ollaanko me löydetty vielä niitä oikeita tapoja soveltaa näihin uusiin tilanteeseen. Kuinka joustavia me ollaan ylipäätään siinä, että me pystytään hakemaan niitä parhaita käytäntöjä sitten toimia erilaisissa tilanteissa, niin siinä on tuota niin mun mielestä paljon pohdittavaa.

Juontaja: Miten nää edellä kuvatut muutokset ja työelämän mahdolliset tulevaisuudet niin näkyy tai tulee näkymään eri mittareissa? Tommi?

Tommi: No, joo toi, no mittarointi ylipäätään on haastavaa, että TVK:lla on hyvät mittarit ja nähdään siellä paljon miten tapaturmaluvut kehitty. Haaste ehkä tulee sitä polarisaatiosta, mitä aiemmin puhuttiin, että siellä saattaa kuitenkin sen tietyn ryhmän sisällä ja olla aika suurta se vaihtelu. Sitten jos me katsotaan pelkästään jotain keskiarvoa, niin se ei välttämättä kerro sitä kuvaa ja ylipäätään, jos miettii vaikka, Mika voi korjata, jos mä muistan väärin, mutta mun mielestä tota niin TVK:n, jos katsoo tätä keskimääräistä tasoa, paljonko meillä on tapaturmia vuodessa, jos katsoo 10 vuotta taaksepäin niin siinä ei nyt suuria muutoksia taida olla, jos covidia ei oteta huomioon.

Mika: Kyllä se juuri näin se menee, että aika tasaista kehitys on.

Tommi: Mut sitten sen sisällä on tiettyjä sektoreita, missä taas on niinku kehitystä ollut, hyvään ja huonoon suuntaan, ja ehkä semmoinen ajatus, mitä olen ennenkin sanonut, että tuota niin miettiä näitä meidän toimia tuohon riskin hallintaan, riskiarviointiin ja ylipäätään työturvallisuuteen, niin

nehän on kuitenkin aika samantyyppiset hyvin pitkään kymmeniä vuosia, enemmänkin, niin joskus tulee mieleen, että kun katsoo niitä käyriä, että ollaanko me saavutettu joku kansallinen saturaatiopiste siihen, että pitäisikö meillä olla jotain uutta, mitä me tuotaisi, jollain uudella tapaa ajatella sitä, että me saataisiin se tavallaan summa, tapaturma laskemaan alemmalle tasolle.

Mika: Joo, kyllä se varmasti ja juurikin näin on, että siellä toimialojen välillä on siirtymiä ja vahinkoja sattuu ja sairauksiakin ilmenee lähestulkoon samankaltaisia määriä vuodesta toiseen niin kun sanoit, että ne on vaan niinku sitten profiililtaan erilaisia, että työperäisten tapaturmien ja sairauksien riskiprofiilit, nehän on aina ollut muutoksessa ja tulevat varmasti jatkossakin muuttumaan. Juuri senkin takia, että palvelusektori kasvaa, tietotyön osuus kasvaa kaikesta, että ne on niin erilaisia. Sitten ne riskit siellä näihin tulee sitten vielä vaikuttamaan tällaiset niin kun kansanterveyteen liittyvät kysymykset laajemmin, että nyt ollaan puhuttu jo jonkun aikaa esimerkiksi psykososiaalisesta kuormittumisesta ja mitä se tällainen niinku kognitiivinen ylikuormitus ja elämän ylikuumeneminen niin sanotusti, niin tulee sitten vaikuttamaan, niin mehän ei vielä sitä edes tiedetä. Sitten ihan hyvin tällainen konkreettinen asia, joka tulee vaikuttamaan riskeihin tällä puolella, niin on ihan siis työväestön ikäjakauman muutos, että sillä on merkittävä vaikutus, minkä ikäiset ihmiset kohtaavat näitä olosuhteita, vaikka ne olosuhteet pysyisivät samankaltaisina ja esimerkiksi sitten toipuminen vakavasta vahingosta tai sairaudesta on aina vaikeampaa iäkkäämmille. Toki on niin kun myöskin muistettava, että ei niin kun tällaiset perinteisetkään riskit, fyysiset riskitkään, ole mihinkään hävinnyt, että tässä helposti käy niin, kun puhutaan niin kun uusista riskeistä, esimerkiksi psykososiaalisesta kuormittumisesta, mielenterveyden ongelmista niin helposti käy niin, että siitä välittyy semmoinen kuva, että nyt meillä ei enää fyysisiä riskejä olekaan, että kyllä niinku rakennuksilla kyllä ihmisiä vammautuu valitettavasti edelleen ja kuollee vuosittain ja sitten esimerkiksi niin kun, mitä ei tule välttämättä niin aina ajatelleeksi, että tällainen niinku palvelusektori ja erityisesti soteala niin nehän on hyvinkin fyysisiä töitä ja se, että kuka niitä sitten kykenee tekemään niin se on ihan oma kysymyksensä. Edelleenkin hyvin konkreettinen ja aina läsnä ollut ongelma meikäläisessä yhteiskunnassa ainakin viimeiset vuosikymmenet on nää Tules, tuki ja liikuntaelinsairauksien vaivat niin, nehän on täällä edelleen, mutta niiden muoto on vähän muuttunut ja nyt voidaan vaan kuvitella sitä tilannetta, että kun tämä ikäluokka, joka on kasvanut tablettien ja kännyköiden kanssa, niin tulee työkään, että minkälaisia ne tulesvaivat silloin on. Ne ei johdu niin kun niinkään raskaista fyysisistä töistä niin kuin ne on ollut joskus takavuosisikymmeninä vaan pikemminkin niiden puutteesta ja huonosta ergonomiasta. Ja sitten edelleen, kun visioidaan näitä tulevaisuuden mahdollisia uhkia, niin mehän ei voida tietää sitä, että onko meillä täällä keskuudessa olosuhteissa tälläkin hetkellä vaikuttamassa jotain sellaisia riskejä, joista ei ole vaan tarpeeksi tietoa samaan tapaan kuin on viime vuosikymmeninä edelleenkin jouduttu maksamaan kovaa hintaa näistä asbestiongelmissa, mitkä on käytännössä niin kun tuolla 70-luvulla ja sitä aikaisemminkin 80-luvulla sitten myöhemmin altistuminen tapahtunut. Meillä on tällaisia pitkän latenssijan riskejä mahdollisesti täällä, että ollaan puhuttu tällaisista, tuota esimerkiksi nanopartikkelien aiheuttamista mahdollisista terveysvaaroista, mutta tällä tietoa käsittääkseni ollaan siinä uskossa, että niihin ei liittyisi terveysvaara, mutta täyttä varmuutta ei ole.

Juontaja: Tämähän tuo niinku työlääkätieteen myös aikamoiset haasteet, kun on näitä vanhoja perinteisiä riskejä ja sitten on tullut rinnalle vaikka mitä uutta. Eikö niin?

Mika: Kyllä tämä on ja nimenomaan näin työlääkätieteelle tämä on sillä lailla haastaja ja pitäisi enemmän työlääkätieteen osaamista kyllä niin kun ottaa mukaan näihin pohdintoihin, että niin kun Tommi mainitsi, että meillä on aika perinteisiä nämä riskienhallinnan keinot ollut, että fokus on ollut ja on edelleenkin aika vahvasti siellä fyysisiä riskien hallinnassa ja osajatkin alueella, niin ne on hyvin niin kun vahvasti insinööripuolen taustoja, että kyllä niinku lääketieteenymmärrys ja

osaaminen ja nimenomaan työterveyslääketieteen osaaminen niin sitä tulisi hyödyntää enemmän ja tuota niinku nimenomaan täällä sairauksien ja terveyden hallinnan puolella.

Juontaja: No, miten nää edellä kuvatut muutokset ja työelämän mahdolliset tulevaisuudet niin, miten ne haastaa työturvallisuutta? Tommi?

Tommi: Varmasti haastaa, mutta mä näkisin myös, että se on niinku semmoinen mahdollisuus ikään kuin viedä asioita eteenpäin, että tota niin haasteet aina, niin tavallaan tietenkin tässä oli puhetta siitä, että me ei tiedetä välttämättä, mitä tulee tapahtumaan. On uusia riskejä, jotka ehkä piileviä tai jotka tulee yllättäen. Niin tietenkin siinä tulee sitten tää, että minkälainen on se organisaation resilienssi. Ja tavallaan se kyky vastata tai kohdata semmoisia tilanteita, mihin ei ole vielä täysin pystytty varautumaan tai ei ole pystytty tekemään suunnitelmia. Että mä luulen, että se on semmoinen yksi mistä puhutaan ylipäättään ja paljon yhteiskunnassa. Tämä resilienssin vahvistaminen ja keinojen löytäminen siihen, että tavallaan niinku pystyttäisiin olemaan vahvempia organisaatioita siinä mielessä, kun tulee yllätyksiä. Ja vaatii tietyllä tapaa tuosta vähän uudenlaista ajattelua ja valmistautumista siihen, ja mä itse näkisin, että se yksi semmoinen tosi tärkeä asia on yhteistyö ylipäättään, että tavallaan ei ole vain semmoinen niinku ylhäältä alaspäin määrätty, että näin tehdään vaan, että tulisi sitä osallistamista ihan kaikilta tasoilta. Siellä on johtoa mukana tuota niin työnjohto, työntekijät ja sitä kautta löytää niitä keinoja mennä eteenpäin ja siellä tulee myös sitten yritysten välinen yhteistyö. Mun mielestä semmoinen niinku tärkeä asia, että se on semmoinen tietty tuota slogan ollut, että työturvallisuus ei ole kilpailuasias, vaan että enemmänkin, että silloin, kun jaetaan sitä yhteistä osaamista parhaita käytäntöjä, niin se on kaikkien etu ja tää on varmaan semmoinen niinku yksi tärkeä juttu Suomessa, suomalaisilla työpaikoilla, että sitä pystytään ylläpitämään. Sitähän tehdään itse asiassa aika hyvin, varsin hyvin tuota niin monella suomalaisella työpaikoilla. Niin semmoinen yksi varmaan haaste tässä, kun miettii myös tätä työvoima asiaa, että ne työpaikat tulee menestymään, jotka pystyy pitämään ja saamaan sitä osaavaa työvoimaa, että ja siinäkö se iso mahdollisuus ja mä itse uskon taas jälleen siihen, että kun jos meillä on työpaikalla on nää työturvallisuus, työterveys, työhyvinvointityö, ympäristöasiat kunnossa, niin se on myös semmoinen vahva, tuota niin ikäänkuin positiivinen asia, mikä vie sitä paikkaa eteenpäin. Ja sitten ehkä tähän liittyy tää, mikä itsellä on semmoinen hyvin, mistä paljon tykkään myös puhua on tää Vision zero, Nolla-ajattelutapa, eliikkä joka on semmoinen laajempi lähestymistapa, että siinä ei puhuta pelkästään tapaturmasta on semmoinen iso kokonaisvaltainen, toinen asioiden kehittäminen ja siinä tulee taas tämmöinen niinku se siellä konkreettisia työkaluja tai työpaikat voi käyttää ja siellä on hyvin vahvana mitä me puhutaan paljon jälleen tää yhteistyö. Että sen tuominen ihan ehkä kaikilla tasoilla toiminnassa.

Juontaja: Miten Mika jatkaisit tästä?

Mika: No, joo kiitos Tommi. Itse asiassa tarttuisin tuohon, mistä aloitit tuon ennakoitiin ja tää resilienssinäkökulma, että ylipäättänensä niinku järjestelmienkin tasolla niin meidän olisi niinku kyettävä kehittää järjestelmiäkin niin enemmän tulevaisuuden ehdolla eikä eilispäivää varten, että se on semmoinen niin kun helmasynti, että meillä on niinku tulipalo sylissä ja lähdetään ratkaisemaan sitä ongelmaa, että tämmöinen ennakoivampi toimintatapa niin on se ehdoton niin kun edellytys tämmöisessä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä, että mitä se edellyttää, niin se edellyttää vakiintuneiden toimintatapojen kriittistä tarkastelua. Tietysti valmiutta siihen, että pitää pystyä myöskin katsomaan peiliin ja todeta, että kaikki ei ole niin kuin pitäisi ja kyetä tekemään ihan uusiakin avauksia. Ja tota ymmärtää yli yksinkertaisesti se, että tarttumalla vaan tämmöisiin ilmi ongelmiin niin me olemme aina myöhässä ja touhussa on enemmän tai vähemmän tämmöinen hätiköiviä tulipalojen sammuttamisen makuja ja sitten noin niin kuin yleisemmin tai vähän konkreettisemmin niin, että meidän pitäisi, jotta me päästään tämmöiseen ennakoivaan

toimintatapaan, niin meidän meillähän pitäisi olla mahdollisimman luotettava tilannekuva koko ajan siitä, että missä mennään ja mihin suuntaan me ollaan menossa. Elikkä käytännössä meillä pitäisi olla enemmän kyvykkyyttä seurata tätä toimintaympäristöä ja erilaisilla mittareilla, ei, ei pelkästään niillä, joita me ollaan aina tarkasteltu. Nekin on edelleenkin valideja käyttökelpoisia, mutta pitäisi tuoda niin kun uusia mittareita kuvaamaan muutosta ja tota sitä kautta sitten niin kun kehittää sitä just sitä resilienssiä ja ketteryyttä ja kyvykkyyttä reagoida niinku nopeammin näihin muutoksiin. Kaiken kaikkiaan niin kun tällaiset vaatimukset tai toiveet niin ne niinku käytännössä tarkoittaa, että meidän pitäisi palata fundamenttien äärelle. Eli miettiä niin kun näitä meidän järjestelmätason asioita ja esimerkiksi lainsäädäntöön, johon tuossa aikaisemmin Tommi viittasit niin, että onko ne oikeasti tämän nykyajan, tämän päivän työelämän vaatimalla tasolla. Ja minkälaisia katvealueita tai reikiä siellä on ja lähteä sitten rakentamaan niitä järjestelmiä jopa ihan uusiksi. Työturvallisuuslainsäädäntö oli jo mainittu. Meillä on myöskin työtaturma- ja ammattitautivakuuttamista koskeva lainsäädäntö varmasti jatkuvan kehityksen tarpeessa. Sitten meillä on niin kun kansallinen, hieno järjestelmä, tällainen työterveyshuoltojärjestelmä, jossa on työterveyslääkärit, työterveyshoitajat. Heillä on hirvittävän paljon osaamista ja tekevät hyvää työtä, mutta että mä ne jotenkin näkisin, että siitäkin järjestelmästä voitaisiin saada siitä koneesta enemmän irti, hieman niin kuin suuntaamalla asioita ehkä toisella lailla, niin kun uuden työelämän vaatimusten mukaisesti, että näkisin, että siellä on sitä hyödyntämispotentiaalia. Noin niin kuin yksi esimerkkinä mainiten todella paljon.

Tommi: Kyllä ja tuossa lainsäädännössä niin itse ajattelen myös silleen, että siellä on aika paljon mahdollisuuksia tällä hetkelläkin jo nykyisenkin lainsäädännön puitteissa tehdä asioita ehkä toisella tavalla, että siellä aika paljon liittyy myös siihen, että kuinka me tulkitaan sitä lakia ja ehkä semmoinen yksi haaste on, että katsotaanko sitä minimitasoa, mikä me halutaan saavuttaa vai laitetaanko me ne omat tavoitteet omissa organisaatioissa korkeammalle, että siinä on niinku iso ero siihen, että mitä se mitä tehdään, mitä käytännössä tehdään ja mitä niinku halutaan saavuttaa. Ja toi ehkä tuohon resilienssiin vielä palaten niin se on, mutta se on tärkeä asia ja nimenomaan sitten niinku organisaatioiden resilienssi, ei ehkä niinkään se yksilön resilienssi, jos miettii niinku työpaikan kannalta siellä se organisaation resilienssi on se määräävä tekijä, joka kertoo siitä, että miten se organisaatio pystyy sitten tällaisessa yllättävissä tilanteissa toimimaan.

Juontaja: No, tätä resilienssiä on koeteltu nyt aika aika tavalla tässä viime vuosina pandemiaa ja nyt on sota Euroopassa, joka sitten poikii monenlaista ikävää. Onko tässä varauduttava katastrofiin?

Tommi: Ei, ei mun ei, ei mun mielestä sillä tavalla katastrofi, mutta sanotaan, että varmasti on vaikeita aikoja ja tuota niin nekin on sitten, että eri työpaikoilla niin eri syistä tulee näitä haastavia tilanteita. Mutta kyllä mä näkisin, että tässä on niinku aina kun on haasteita, siinä on myös mahdollisuuksia elikkä sinne pystytään miettimään sitten myös tai joudutaan ehkä miettimään niitä omia toimintatapoja vähän uudella tavalla ja työturvallisuuden kannaltakin, niin se on mielestä semmoinen aina hyvä asia, kun niitä mietitään. Ja semmoinen varma mikä on tärkeätä tässä ajassa on se, että niitä juttuja katsottaisiin myös nytten meidän työntekijöiden yksilöiden näkökulmasta, että ylipäätään, kun me kehitetään usein järjestelmiä, uusia systeemejä, tapoja toimia, niin mietitään, että ne on sellaisia, jotka on niinku mahdollisia ihmisten tehdä toteuttaa, saavuttaa se mikä siellä on ja ehkä niin päin mielummin, että me muotoillaan tavallaan sitä toimintatapaa sen mukaan, että mikä on tuota niinku työntekijöille, työnjohdolle, johtajille mahdollista oikeasti niinku toteuttaa, että haetaan sitä kautta. Ei silleen niinku, että nyt meidän täytyy toimia näin, vaan mietitään yhdessä mikä on se oikea toimintatapa, että saavutetaan tavoitteet.

Mika: Joo, en itsekään nää missään nimessä tätä mitenkään synkkänä tilannetta että ei vaikka tässä ollaan uhkakuvia maalailtu niin ei tässä niinku katastrofi meitä odota. Meillä on niin kun tuossa tuli jo

todettuakin niin erinomaisen vahva pohja ja hyviä järjestelmiä. Niiden päälle on niin kun hyvä rakentaa, ne on koeteltuja rakenteita me olemme korkean koulutuksen sivistisyhteiskunta ja meillä on niin kun vahva perinne ongelmien ratkaisemisessa yhteistyössä nimenomaan, että se on meidän niinku kansallinen vahvuus. Meillä on vähintään riittävästi osaamista tähän kaikkeen. Koulutus toimii hyvin ja näissäkin asioissa on koulutusta ja tutkimusta ihan riittävästi. Eli tiedosta se ei jää kiinni eikä osaamisesta. Ja meillä on niin kun mun mielestä hyvin lohdullinen tilanne siitä, että siinä, että me ainakin kohtuullisen hyvin tiedetään mitä meidän pitäisi korjata ja mihin meidän pitäisi kiinnittää asioissa, mihin asioihin pitäisi kiinnittää huomiota. Ja edelleen meillä on niin kun vahvat verkostot kansallisesti ja kansainvälisesti, että et että on paljon muitakin samassa kehitysvaiheessa olevia maita, joissa näitä asioita on pohdittu ja pohditaan ja on erilaisia kokeiluja ja näistä voidaan ottaa oppia ja tämmöistä niin kun oikeanlaista referenssiä. Ikään kuin laboratorioita on olemassa ympäri maailmaa ja me ollaan niin kun kiinni niissä verkostoissa, että me voidaan oppia sieltäkin, että kaikkea ei tarvitse tehdä itse. Eli näkisin, että meillä on niin kun kaikki edellytykset menestyä jatkossa ja varautua näihin haasteisiin. Toki vielä aivan loppuun sitten niin kun olisi syytä muistaa, että kun tässä ollaan puhuttu työturvallisuudesta ja siihen liittyvistä uhkista ja jopa katastrofi sanakin on mainittu. Työhän on itsessään positiivinen asia ja terveyttä lisäävä asia, että liian usein jää niin kun huomioimatta niin kun meilläkin näissä keskusteluissa se, että me keskitytään niin kun työhön liittyviin terveysuhkiin ja turvallisuusuhkiin, puhumatta siitä, että työ itsessään tai sen puute voi olla vielä kovempi uhka eli tota työ on itsessään terveyttä lisäävä tekijä.

Tommi: Joo ja tota. Mika sanoit tuossa aiemmin tämän, että kansainväliset verkostot ynnä muut. Niin se on myös tavallaan mielenkiintoista. Suomeahan katsotaan yleensä, että me ollaan semmoinen mallimaa työturvallisuudessa. Meillä on paljon hyviä asioita, mitä, mihin meitä ikään kuin käytetään benchmarkkaukseen, että onko asiat yksi niinku Suomessa ja tietenkin se eihän se tarkoita, että meillä on kaikki täydellistä, mutta meillä on aika hyvin tehty niitä asioita täällä historian niinku mennessä eteenpäin ja tää on musta hyvä paikka, että voidaan kehittää yhä enemmän niitä ja tietenkin oppia myös ulkomailta muista maista, siellä tehdään kanssa asioita hyvin, mutta tuota niin me meillä on semmoinen ihan hyvä asema niinku kansainvälisesti että meitä meidän tekemää työtä täällä Suomessa niin työpaikoilla Suomessa työpaikoilla niin arvostetaan kyllä paljon.

Juontaja: Kiitos. Näillä ajatuksilla on hyvä lähteä jatkamaan päivää. Kiitoksia Työterveyslaitoksen työturvallisuusyksikön johtaja Tommi Alanko ja Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkimusyksikön johtaja Mika Tynkkynen tästä keskustelusta ja teille kuuntelijoille kiitos vierailusta Tapaturmavakuutuskeskuksen Tutka-asemalla.